

ІСТОРІЯ

народного
господарства
та
економічної
думки

УКРАЇНИ

ВИПУСК

39-40

2007

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ»

**ІСТОРІЯ
НАРОДНОГО
ГОСПОДАРСТВА
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ
ДУМКИ
УКРАЇНИ**

**Збірник
наукових праць**

Засновано в 1965 р.

**Випуск
39 – 40**

Київ – 2007

Історія народного господарства та економічної думки України.
Зб. наук. праць. — Випуск 39 – 40. — Київ, 2007. — 416 с. — (Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України»).

Випуск виходить у світ як дальше продовження серійного видання, започаткованого в 1965 році. Друкуються нові розробки вчених з актуальних проблем історії економічних реформ, історії народного господарства та економічної думки. Продовжується традиційна рубрика «Наші публікації». Вміщено ряд матеріалів довідково-бібліографічного характеру.

Випуск выходит в свет как дальнейшее продолжение серийного издания, основанного в 1965 году. Печатаются новые разработки ученых по актуальным проблемам истории экономических реформ, истории народного хозяйства и экономической мысли. Продолжается традиционная рубрика «Наши публикации». Помещен ряд материалов справочно-библиографического характера.

Редакційна колегія :

Т. І. Дерев'янкін (відповідальний редактор), Л. П. Горкіна, С. О. Біла, Д. П. Богиня, В. Г. Бодров, В. І. Гринчуцький (заст. відповідального редактора), В. В. Дементьєв, Л. Я. Корнійчук, П. М. Леоненко, М. О. Уперенко, Р. Д. Толстов (відповідальний секретар).

Рецензенти :

В. Д. Базилевич, Б. Й. Пасхавер, І. О. Галиця, Л. М. Шаблиста, В. В. Зимовець.

Постановою Президії Вищої атестаційної комісії України від 22 травня 1997 р. (№ 1а /5) збірник наукових праць «Історія народного господарства та економічної думки України» включено у «Перелік № 1 наукових видань, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт» (Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. — 1997. — № 2. — С. 81).

Затверджено до друку вченою радою
Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

Адреса редколегії: 01011. Київ – 11, вул. Панаса Мирного, 26
Телефон 280-84-07
economistori@bigmir.net

ПАМ'ЯТІ КОСТЯНТИНА ГРИГОРОВИЧА ВОБЛОГО (1876 – 1947)

Минуло 130 років від дня народження одного із засновників Української Академії Наук, академіка АН УРСР (з 1919 р.) Костянтина Григоровича Воблого. Він назавжди ввійшов в історію економічної науки як видатний економіст-географ, статистик, економіст-історик.

Народився К.Г. Воблий 27 (15) травня 1876 р. в м. Царичанці, Дніпропетровської обл. (колишньої Полтавської губернії), у сім'ї сільського священика. Закінчив у Полтаві народну школу, духовне училище та 1895 р. духовну семінарію, у 1900 р. – Київську духовну семінарію, 1904 р. – юридичний факультет

Варшавського університету, за конкурсну працю «Заатлантическая эмиграция, её причины и следствия: Опыт статистико-экономического исследования» (1904) був нагороджений золотою медаллю Варшавського університету. У 1905-1906 рр. – професор-стипендіат Київського університету св. Володимира, у 1908 р. стажувався у С.-Петербурзі та Варшаві, 1909 р. одержав ступінь магістра за дисертацію «Очерки по истории польской фабричной промышленности» (К., 1909), 1910 р. закінчив програму наукового стажування у Берліні, Відні та Парижі, 1911 р. одержав ступінь доктора політичної економії і статистики за дослідження «Третья профессионально-промышленная перепись в Германии» (К., 1911).

Працювати К. Г. Воблий почав у 1904-1905 рр. молодшим редактором у Варшавському статистичному комітеті, у 1907-1920 рр. працював приват-доцентом та з 1909 р. професором Київського університету по кафедрі політичної економії і статистики. У 1907 р. викладав статистику на Київських вищих жіночих курсах та став одним з ініціаторів заснування Київського комерційного інституту (з 1919 – Київський інститут народного господарства – КІНГ) й товариства економістів при ньому (1908); у 1910-1912 рр. був деканом економічного відділу, у 1912-1917 рр. – професором по кафедрі політичної економії та у 1917-1919 рр. – виконуючим обов'язки ректора цього інституту; у 1919-1930 рр. – професор кафедри політичної економії і статистики та економіки страхування КІНГу. У 1923-1926 рр. був завідуючим економічно-статистичним відділом Біржового комітету Київської товарної біржі. З утворенням 1918 р. Української Академії наук (УАН, з 1921 р. ВУАН та з 1936 – АН УРСР) брав участь у її розбудові, 1919 р. очолював Інститут економічної кон'юнктури при УАН, у 1919-1921 рр. – член Тимчасового комітету по заснуванню Всенародної бібліотеки України (тепер Національна бібліотека України (НБУ) ім. В. І. Вернадського), брав участь в утворенні 1920 р. Товариства економістів при УАН, 1922 р. був головою

його кооперативної секції та у 1923-1927 рр. головою президії цього Товариства. З 1921 р. – член III Соціально-економічного відділу ВУАН, 1925 р. обраний його головою, у 1927-1930 рр. – керівник Комісії по вивченню народного господарства України при ВУАН, у 1928-1930 рр. – Віце-президент ВУАН, член Президії ВУАН. В 30-і роки «чисток» та реорганізацій Академії працював у 1934-1938 рр. у Комісії по вивченню продуктивних сил України АН УРСР, у 1939-1941 рр. керував кафедрою економічної географії у Київському державному університеті та у 1939-1942 рр. був завідувачим сектором економічної географії Інституту економіки АН УРСР. У 1941-1943 р. працював в м. Уфі Башкирської АРСР, куди були евакуйовані установи АН УРСР. За плідну науково-практичну роботу під час евакуації був нагороджений 1943 р. Почесною грамотою Президії Верховної Ради Башкирської АРСР. У 1942-1947 рр. – директор Інституту економіки АН УРСР. 1945 р. був членом делегації УРСР на Третій сесії Ради ЮНРРА (Лондон), у 1945-1947 рр. – член Держплану УРСР, у 1947 р. – член Вченої ради Відділу суспільних наук АН УРСР.

Предметом досліджень вченого були теоретико-методологічні проблеми політичної економії, порівняльний аналіз різних шкіл, в т. ч. ґрунтовна критика марксизму; економічна історія різних країн, передусім України, Польщі та Росії; проблеми теоретичної та економічної статистики, у т. ч. методика загальних переписів; економіка страхування (створив перший підручник із страхування), економічна географія; економіка основних галузей народного господарства – промисловості (особливо ґрунтовно цукрової), транспорту, сільського господарства, внутрішньої і зовнішньої торгівлі, у т. ч. в їх історичному розвитку, а також проблеми фінансів, кредиту і грошового обігу, кон'юнктури, демографії, зайнятості, еміграції, заробітної плати тощо. З кінця 20-х рр. вчений переважно досліджував природні багатства України та їх використання, проблеми економічного районування, а також координував широко розгорнуті в Україні під його керівництвом економіко-географічні дослідження.

Вчений опублікував понад 200 праць з проблем економіки й споріднених наук (всього має біля 500 публікацій). Крім згаданих, серед найважливіших «Проблема воспитания по Канту: Очерк из истории педагогики» (1904); «Вопрос о методе в истории политической экономии» (1907); курс лекцій «Статистика» (1908, шість видань); «Очерки по истории польской фабричной промышленности», т. 1: 1764-1830 (1909); «Третья профессионально-промысловая перепись в Германии: Опыт аналитико-методологического исследования», т. 1 (1911); «Производительные силы Галиции» (1914); «Основы экономии страхования» (1914, 1915, два видання); «Начальный курс политической экономии: История, теория и финансы» (1918, два видання); «Экономическая география Украины» (1919, п'ять видань українською мовою); «Нариси з історії російсько-української цукробурякової промисловості», т. 1, вип. 1, 2 (1928), т. 2 (1930), т. 3 (1931), томи 4 і 5 (у рукописі), «Організація роботи наукового працівника: Методика і техніка» (1943, три видання) та ін.; крім того – більше 40 рецензій на вітчизняні й зарубіжні наукові видання. За участю й під редакцією К.Г. Воблого вийшло понад 20 праць, у т. ч. фундаментальні

«Труды экономического семинария К. Г. Воблого при Киевском коммерческом институте», вип. 1-3 (1913-1915); «Праці семінару для виучування народного господарства України», вип. 1-4 (ВУАН, 1926-1930), «Праці Комісії для виучування народного господарства України», вип. 1-3 (ВУАН, 1928-1930); «Народне господарство Радянської України» (1943, 1945); «Наукові записки Інституту економіки АН УРСР» (1946) і ін., а також опубліковані після смерті вченого «Нариси економічної географії Української Радянської Соціалістичної Республіки», т. 1 (1949).

За видатні наукові здобутки, внесок у розвиток продуктивних сил країни, плідотворну педагогічну діяльність і виховання висококваліфікованих кадрів наукових працівників вченому 1944 р. було присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки Української РСР та нагороджено орденом Трудового Червоного прапора; 1945 р. нагороджено медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.» і 1946 р. – орденом Леніна.

Помер К. Г. Воблий 12 вересня 1947 р. в м. Києві. Похований на Лук'янівському кладовищі.

Економічна географія Радянської України. – Ч. 1: Фізико-географічний огляд / К. Г. Воблий, А. П. Вознесенський, П. Г. Ожевський [та ін.] / За ред. К. Г. Воблого. – К.: Вид-во АН УРСР, 1945. – 119 с.

Народне господарство Радянської України / К. Г. Воблий, П. О. Хромов, Л. М. Яснопольський. – К.: Вид-во АН УРСР, 1945. – 224 с.

Воблий К. Г. Відбудова цукрової промисловості УРСР і шляхи її дальшого розвитку. – К.: Укрполітвидав, 1946. – 56 с.

Нариси економічної географії УРСР. – Том 1 / К. Г. Воблий, І. Н. Романенко, Л. М. Яснопольський та ін. – К.: Вид-во АН УРСР, 1949. – 536 с.

Воблий Костянтин Григорович / Вступ. ст. Д. Ф. Вірник та І. А. Кугукало / Укладач О. С. Ровнер / Редколегія: Г. С. Писаренко (голова) [та ін.]. – К.: Наук. думка, 1968. – 79 с. – (Бібліографія вчених УРСР / (АН УРСР)).

Воблий Костянтин Григорович // Українська Рад. Енциклопедія [У 12 т.]. – Том 1. – Вид. 2-е / Голов. редколегія: М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1978. – С. 339.

Воблий Костянтин Григорович // Історія Академії наук УРСР / Редколегія: Б. Є. Патон (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 670.

Воблий Константин Григорьевич // Экономическая Энциклопедия: Политическая экономия. [В 4 т.]. – Том 1 / Глав. ред. А. М. Румянцев. – М.: Сов. Энциклопедия, 1972. – С. 252.

Бібліографія основних наукових праць Інституту економіки Національної академії наук України (1936-2001) / Укл. Т. І. Дерев'янкін, Р. Д. Толстов, В. Ф. Кифорак / Наук. ред. Т. І. Дерев'янкін // Історія народного господарства та економічної думки України: Міжвід. зб. наук. праць. – Вип. 33-34. – Київ, 2002. – С. 229-368.

Л. П. Горкіна